

**БАХЛУЛ МЪДРЕЦЪТ
АЗЕРБАЙДЖАНСКА
ПРИКАЗКА**

chitanka.info

Както е редно за всеки правоверен, отишъл един сиромас в джамията на общата петъчна молитва. Дрехите му били толкова изпокъсани, че му се виждали месата. Той коленичил в един тъмен ъгъл да се моли. На другия ден ходжата го срещнал и го упрекнал, че не бил дошъл в джамията на молитва.

— Как да не съм бил? — възразил човекът. — През цялото време бях.

— А-а! — ядосал се ходжата. — На всичко отгоре и ще ме лъжеш!

Извикал стражата и отвели клетника в съда да го съдят.

Ходжата поискал от съдията да го накаже най-строго, загдето го е излъгал и за назидание на правоверните. Беднякът повикал съседи и познати да кажат, че наистина е бил на общата молитва. Но всички се споглеждали и мълчали — страх ги било да не си навлекат гнева на строгия духовник. И съдията, за да угоди на ходжата, осъдил сиромаса на смърт. Присъдата щяла да бъде изпълнена след три дни и през това време пуснали осъдения да се прости с близките си.

Нещастникът тръгнал от врата на врата да моли за правда и застъпничество, но не се намерил никой, който да го защити. Накрая се обърнал за помощ към Бахлул — брата на халиф Харун ал Рашид.

Бахлул бил изучил изтънко и дълбоко всички закони — не току-тъй го наричали „мъдрия“. Той знаел, че всеки осъден на смърт има право да иска да му бъдат изпълнени три желания през последните три дни от живота. Посъветвал сиромаса да иде в джамията и да помоли всички присъстващи да се застъпят за него, та да му бъде отменена несправедливата присъда. Ако те не изпълнят молбата му, той да каже първото си желание: нека всички богомолци му дадат по една жълтица, а ходжата като най-почитан измежду тях, да му подари две жълтици.

След като изслушал съвета, човекът рекъл:

— О, премъдри Бахлул! Не ми трябва злато. Аз винаги съм бил беден и не съм ламтял за пари. Моля те, отърви ме от ножа на палача!

— Добре! — отвърнал мъдрецът. — Аз ще те отърва, но ти вземи парите. Те ще ти послужат.

Осъденият направил тъй, както го научил Бахлул: отишъл в джамията и помолил насъбралите се да му свидетелствуват. Всички мълчали и се гушели. Тогава той изрекъл първото си желание:

— Нека всеки от вас ми даде по една жълтица за далечния път, от който никой не се връща. А ходжата, като най-почитан измежду вас, да ми даде две жълтици!

Молещите се на драго сърце се съгласили да откупят съвестта си толкова евтино, тъй като ги било срам, загдето оставят съседа си да загине невинен. А пък жадният ходжа се зарадвал още повече, защото си помислил, че след като отрежат главата на човека, имотът на осъдения ще се даде на него, загдето го е предал на справедливия съд.

И ходжата сам се заловил да събере от присъстващите по една жълтица и пред всички пуснал две жълтици в охлузения калпак на осъдения.

На следния ден Бахлул мъдрецът му дал друг съвет. Отишъл клетникът в джамията и пак помолил хората да му се притекат на помощ и да го избавят от бедата. Всички го слушали с наведени глави и си мълчали.

Щом е тъй — рекъл кривоосъденият, — ще ви кажа второто си желание: всеки от вас да ми даде по един тлъст овен, а ходжата, като най-личен между вас — два.

Богомолците предпочели да дадат по един овен, отколкото да си имат разправия с всесилния ходжа. А последният на драго сърце дал два овена, като предварително се радвал, че всичко ще му се върне многократно.

Привечер сиромашът събрал овните и ги откарал у дома си.

На третия ден Бахлул мъдрецът дал на осъдения една дебела тояга и му заръчал:

— Иди в джамията. Ако и сега хората не се съгласят да ти помогнат, кажи им: „В петък аз бях на общата молитва. Всички, които сте тук, ме видяхте. Ако и сега не пожелаете да кажете истината, тогава третото мое желание е такова: на всеки, който си криви душата и си е заключил устата за правдата, ще ударя една тояга по главата, а на ходжата, който е пръв измежду вас, ще ударя две тояги.“

На третия ден, когато всички правоверни се събрали в джамията на молитва, беднякът се изстъпил и казал тъй, както Бахлул го бил научил.

Изплашили се хората като видели яката тояга, объркали се. Най-много от всички се уплашил ходжата. Помислил си, че ако този човек

го прасне два пъти по главата с тая тежка тояга, не ще оцелее. Станал от мястото си и се обърнал към богомолците:

— Слушайте, правоверни! Сега си припомних, че той наистина беше в петък тук на молитва. Вие не си ли спомняте?

Всички започнали в надпревара да се кълнат, че съседът им наистина бил в джамията на петъчната молитва. Без да се бавят, вдигнали се вкупом и отишли при халифа да го помолят да опрости невинно осъдения.

Харун ал Рашид изслушал молбата, махнал с ръка — отменил наказанието. Изпратил хората да си вървят, а задържал сиромаша. Като останали на четири очи, халифът го попитал:

— Как така стана, че сега всички се застъпиха за тебе, а преди мълчаха?

Човекът му разправил всичко от игла до конец, без да скрие нещо. Накрая рекъл:

— Така, о, повелителю на правоверните, благодарение на твоя премъдър брат аз се спасих от позорната смърт и придобих богатство, каквото и на сън не съм сънувал.

* * *

Един алчен богаташ много харесвал градината на съседа си. Поискал да я купи. Съседът не се съгласил:

— Не продавам градината! — отсякъл той. — Много пот и мъка съм закопал в нея, докато я подреда. Не, за нищо на света не ще продам градината си.

Богаташът разбрал, че съседът му няма доброволно да си даде имота. Намислил да му го отнеме с измама. Парите, които бил приготвил за покупка на градината, разделил на три части и ги отнесъл на съдията, на градския управител и на везира. Подкупил ги. Сетне поискал да бъде призван на съд съседът му и рекъл на съдията:

— О, справедливи! Яви ми се на сън моят покоен баща — мир на праха му! — и ми каза, че бащата на моя съсед му дължал сто жълтици. Искам или съседът да ми върне бащиното вземане, или да му отнемете градината и да ми я дадете наместо дълга.

Колкото и съседът да се опъвал, колкото и да призовавал правдата и справедливостта, всичко било напразно. Съдията наредил да му се вземе градината и да се даде на богаташа.

Съседът отишъл при градския управител да се оплаче. Но нали и управителят бил подкупен — потвърдил присъдата. Тогава ограбеният се обърнал към халифа. Харун ал Рашид възложил на везира да проучи делото. Разбира се, везирът също потвърдил присъдата.

Клетникът изгубил вече всякаква надежда. Ала приятелите му го посъветвали да потърси помощ от брата на халифа.

— Иди — рекли му те — на оня баир извън града и запали огън. Щом види светлинката, Бахлул мъдрецът ще дойде на баира и ти ще му разправиш каква несправедливост са извършили над тебе служителите на брат му.

Послушал ги той. Още същата вечер запалил огън на посоченото място. Бахлул мъдрецът не закъснял да дойде. Като чул жалбата на човека, рекъл му:

— Не се тревожи, братко! Утре на разденяване ела при двореца на халифа.

На заранта, още слънцето не изгряло, ограбеният отишъл на уреченото място. Там видял как Бахлул с търнокоп копаел под дворцовата стена. Почудил се и попитал:

— Ай, Бахлул, какво правиш?

Взemi лопатата и ми помагай! — отговорил му мъдрецът. — Подир малко оттук ще измъкнем градината ти.

Човекът помислил, че Бахлул се е смахнал. А той се засмял и му рекъл:

— Копай! Копай! С такива люде като управниците на брат ми човек трябва да постъпва тъй, както съм намислил. Копай и не се бой!

Какво да прави простият човек, щом такъв мъдрец го кара? Взел лопатата, почнал и той да копае.

Излиза, че те копаели точно под стената на халифовия покой. От ударите Харун ал Рашид се събудил без време много кисел и се развикал:

— Какво става под моята постеля? Какъв е този шум?

Прислужниците се разтичали, излезли и видели, че Бахлул е успял вече да подкопае голяма част от стената.

Върнали се и съобщили:

— Твоят брат, о, повелителю на правоверните, вдига тоя шум. Подкопава стената — намислил е нещо.

Халифът станал и сам отишъл да види каква е работата.

— Какво правиш тук? — викнал той.

— О, светли братко! — спокойно отговорил Бахлул. — Снощи покойният ни баща — мир на праха му! — ми се яви на сън и ми каза, че под стената бил заровил седем гърнета със злато. Вземи един търнокоп и копай заедно с мене! Каквото намерим, ще делим по братски — половината на тебе, половината на мене.

— Не приказвай глупости, о, Бахлул! Махай се оттук с твоите търнокопи и лопати, докато не те е прибрала стражата ми. Мигар не знаеш, че тоя дворец е построен преди повече от сто години? Тогава не са били родени нито баща ни, нито неговият баща.

— Зная! — отвърнал невъзмутимо Бахлул и си продължил работата.

— Щом знаеш, защо копаяш?

— Копая, защото такъв сън видях.

— Глупчо! Мигар всичко, що човек сънува, е истина?

Бахлул се изправил и смъкнал запретнатите си ръкави:

— Тъкмо това исках да чуя от твоите мъдри уста, всемогъщи братко! Сега изслушай ме!

И той разправил на халифа как били отнели градината на човека. Като завършил, попитал:

— Сега, кажи ми, о, повелителю на правоверните, защо сънищата на богатите и големците се взимат винаги за истината сънищата на бедните — за глупост?

Харун ал Рашид не знаел какво да отговори и замълчал. Бахлул отново запретнал ръкави и започнал да копае.

— Още сега — рекъл той — отмени срамната присъда и накажи когото трябва, или ще продължа да копя.

Халифът отменил присъдата за своя чест и за прослава на брат си.

* * *

Една вечер пред портата на Бахлул мъдреца спрял някакъв странник:

— Добър вечер! — поздравил той. — Може ли да пренощувам в твоя дом?

— Добре дошъл! Влез като у дома си! — отговорил Бахлул и го въвел в къщи.

В това време пристигнал един придворен и съобщил, че халифът, заедно с някои велможи, ще дойде на вечеря у брата си.

Докато очаквали високите гости, Бахлул рекъл на чужденеца:

— Моят брат, халифът, не е като другите хора. Той има пазачи, палачи и тъмници: може да обеси или да хвърли в затвора, когото си иска. Всички живеем по негова милост. Затова бъди предпазлив! Стой си настрана и, ако не те питат, мълчи си!

Ето че пристигнал Харун ал Рашид със своите приближени. Слугите надонесли всякакви гозби и сладкиши. Седнали да ядат и пият. На края на вечерята сложили на трапезата диня.

Халифът видял, че слугата му забравил да донесе нож и много се разсърдил. Гостенинът чужденец се уплашил от гнева на повелителя — да не би слугата да си изпати за такава дребна грешка. За да го спаси, бързо извадил своя нож и го подал на халифа.

Хубавият нож със скъпоценна дръжка веднага се хвърлил в очите на властелина. Доцяло му се да го има. Как да направи, че да не се посрами пред придворните?

— Везире — рекъл той, — не познаваш ли моя нож, който изгубих, когато бяхме с тебе на лов?

— Да повелителю на правоверните — побързал да отговори везирът и сторил дълбок поклон, — това е твоят нож, който ти загуби, когато бяхме на лов.

Помниш ли — продължил халифът, — че ние разгласихме с глашатая из целия град, че който го намери, трябва да ми го върне, а ако го задържи, ще бъде обезглавен?

— Да, повелителю на правоверните, помня! — повторно потвърдил везирът, макар че нищо не си спомнял, защото подобно нещо не било ставало.

Харун ал Рашид извикал палачите и им заповядал веднага да отрежат главата на чужденеца.

Тогава Бахлул мъдрецът, чийто поглед прониквал до дълбините на всяко човешко сърце, се намесил:

— О, повелителю на правоверните, страшилище на неверните, изслушай ме!

Халифът кимнал недоволно с глава — знаел той, че Бахлул е прочел помислите му и е решил да му попречи, ала не искал да се посрами пред присъстващите.

— Този човек — рекъл Бахлул — потърси тая вечер подслон в моя дом. Той е мой гостенин, а гостенинът е пратеник на аллаха, казва коранът. Докато е под моята стряха, никой не бива да го обиди дори с дума. Не ме опозорявай, братко, и спазвай светите обичаи! Нека тая нощ той преспи у мене, а утре заран, когато си тръгне, можеш да го предадеш на твоя справедлив съд.

Халифът изслушал брат си. Ще не ще, трябвало да се съгласи с думите му, защото не искал да нарушава старинния обичай.

— Тъй да бъде! — рекъл. — Ще изчакаме до утре. Само че ти ще ми се закълнеш, че няма да подучваш гостенина си как да се откачи от справедливия ми съд с разни хитрини и усуквания.

Като изрекъл тия думи, Харун ал Рашид измерил със страшен поглед брат си.

Бахлул се закълел в свещения прах на прадедите си, че няма да казва нищо на гостенина си.

Щом високите гости си отишли, Бахлул завел странника в обора, навел се над ухото на магарето и започнал да гълчи добичето:

„Колко пъти съм ти казвал, бе магаре, да не се навираш там, където не те искат, да не се обаждаш, когато не те питат! На, вземи пример от този чужденец. Не ме послуша и заради един нож утре заран ще го съдят. Сигурно ще го осъдят, ако не каже на халифа, че преди години е намерил тоя нож, забит в гърдите на брат си; че от този ден нататък той непрекъснато търси убиеца и винаги, когато е между хората, показва ножа, та дано някой го познае, кому принадлежи, и така да открие убиеца на брата си. Ама кой знае дали този нещастник ще се сети да каже това!“

Така Бахлул, без да наруши клетвата, подсказал на своя гостенин как да се оправдае.

И наистина, когато на другия ден завели чужденеца пред халифа на съд и той го попитал откъде има ножа, обвиненият разправил това,

което чул в обора. Халифът разбрал, че работата се заплита, върнал ножа и пуснал странника да си върви по пътя. Тръгнал си оня и през където минел, всекиму разправял как мъдростта на Бахлул го избавила от смърт.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.